

6. The 10 Worst Spammers /SpamHaus // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spamhaus.org/statistics/spammers/>

7. Ализар, А. Спам приносить тільки користь / Вебсайт інтернет-видавання «Вебпланета». // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.webplanet.ru/news/internet/2004/3/3/spamm.html>.

8. Regulation (EC) No 460/2004 of the European Parliament and of the Council. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32004R0460>

9. Commissioner Liikanen calls for more international cooperation to combat 'spam' / OECD workshop on spam, Brussels, 2nd February 2004 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-04-136_en.htm

10. Гудкова Д. Спам і закон: чим небезпечний спам і чому із ним важко боротись / Інтернет-видання Finance.ua // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/news/-/208017/spam-i-zakon-chym-nebezpechnyj-spam-i-chomu-iz-nym-vazhko-borotys>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. А. Шуміло

С. Ю. Карасьов¹

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН НА ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Рішення Ради Безпеки ООН з питань, що стосуються України (2014-2015 рік). Події які відбулися в Україні, а саме анексія Криму у 2014 році та військовий конфлікт на окремих територіях Донецької та Луганської області, набули триваючого характеру та стали предметом обговорення та дискусій в Раді Безпеки ООН (надалі – РБ ООН).

Прийнято вважати, що РБ ООН на підставі статті 24 Статуту ООН, діє від імені ООН та її членів, для забезпечення здійснення швидких та ефективних дій та є відповідальним органом ООН за підтримання міжнародного миру та безпеки у світі.

¹ Студент 5 курсу господарсько-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Україна сподівалася на можливість прийняття необхідних рішень на 69-й сесії Генеральної Асамблеї ООН та засіданні Ради безпеки ООН. Проте у центрі уваги цих заходів перебували нові виклики. На думку багатьох країн-учасників цієї сесії та Генерального секретаря Пан Гі Муна, вони є більш гострими за українські та потребують першочергового розгляду: «По-перше, тероризм «Ісламської держави» – це загроза для всього людства. По-друге, проблемою нашого часу є кліматичні зміни. І ще одне – це спалах Еболи в Західній Африці. Ось три критичні, важливі, серйозні завдання, які вимагають негайних дій і мобілізації величезних ресурсів і політичної волі» [1, с. 14].

Тим не менш, РБ ООН неодноразово розглядала заяви України щодо неприпустимості анексії Криму та шляхів врегулювання конфлікту на її східних територіях, але більшість з них не були проголосовані.

Проект резолюції РБ ООН від 15 березня 2014 року, який не підтримала Російська Федерація, містив положення про те, що «референдум від 16 березня 2014 року про статус Криму, не може мати юридичної сили і не може бути основою для будь-якої зміни статусу Криму; закликає всі держави, міжнародні організації і спеціалізовані установи не визнавати будь-яку зміну статусу Криму на основі цього референдуму та утримуватися від будь-яких дій або контактів, які могли б бути витлумачені як визнання будь-якої такої зміни» [2, с. 2].

Резолюцією РБ ООН 2166 (2014) від 21 липня 2014 року, у зв'язку з тим, що 17 липня 2014 року в Донецькій області був збитий цивільний літак «Малазійські авіалінії» МН 17, в наслідок чого всі 298 пасажирів та екіпаж літака загинули, висловлена вимога «притягнути до відповідальності осіб, які винні в цій події та забезпечити всебічне співробітництво всіх держав в межах зусиль для встановлення відповідальних осіб» [3, с. 3].

Однак, в проекті резолюції РБ ООН від 29 липня 2015 року закріплювалося положення «заснувати міжнародний трибунал з єдиною ціллю – здійснити судове переслідування осіб, відповідальних за злочини, пов'язані зі збитим літаком 17 липня 2014 року в Донецькій області, та для цього прийняти статут міжнародного кримінального трибуналу» [4, с. 3]. Тим часом, Російська Федерація за даний проект резолюції не проголосувала, повторно застосувавши право вето щодо питань, які стосуються України.

В той час як події в період січень-лютий 2015 року на окремих територіях Донецької та Луганської області розвивалися надзвичайно кри-

тично, гинуло величезна кількість людей, як військових так і цивільних, постраждали діти, на підставі Мінських угод та Декларації Президента Російської Федерації, Президента України, Президента Французької Республіки та Канцлера ФРН на підтримку комплексу заходів з виконання мінських угод від 12 лютого 2015 року, було прийнято резолюцію РБ ООН 2202 (2015) від 17 лютого 2015 року, яка містила положення, що «РБ ООН схвалює Комплекс заходів з виконання мінських угод від 12 лютого 2015 року, вітає Декларацію Президента Російської Федерації, Президента України, Президента Французької Республіки та Канцлера ФРН від 12 лютого 2015 року, та закликає всі сторони забезпечити повне виконання «Комплексу заходів», включаючи передбачене у ньому всеосяжне припинення вогню» [5, с. 1].

Відверто кажучи, Комплекс заходів з виконання мінських угод від 12 лютого 2015 року розрахований на виконання до кінця 2015 року, але на превеликий жаль ситуація на окремих територіях Донецької та Луганської області надалі залишається не вирішеною.

Реформування РБ ООН. Необхідність реформування ООН, зокрема РБ ООН стала історично необхідною та загальноновизнаною. РБ ООН потребує комплексного реформування, що включає перегляд низки принципово важливих положень теорії і практики діяльності, зокрема питань щодо врегулювання внутрідержавних конфліктів, міжнародного втручання, застосування сили для врегулювання конфліктів, а також проблеми гуманітарних інтервенцій тощо. Проблеми та шляхи її реформування перебували в центрі уваги сесій Генеральної Асамблеї, доповідей Генеральних секретарів, політичних лідерів світу, наукових діячів [6, с. 10].

Проаналізувавши наукові праці, щодо міжнародно-правової проблеми реформування РБ ООН, зазначимо наступне. Є. В. Годованик, пропонує внести зміни до Статуту ООН, а саме збільшити кількість складу РБ ООН до тридцяти членів, включаючи 5 нових постійних та 10 непостійних членів. На його думку, рішення з процедурних та інших питань повинні вважатися прийнятними, коли за них подано голоси двадцяти одного члена Ради за відсутності голосів «проти» щонайменше трьох постійних членів [7, с. 607]. На нашу думку, така пропозиція не є прийнятною, адже таке збільшення може призвести до відсутності консенсусу та повної не спроможності функціонування РБ ООН.

Слушно зазначає В. М. Матвієнко, про те що, розширення кількісного складу Ради Безпеки ООН може відбутися, насамперед, за рахунок Німеччини та Японії, як найбільших фінансових контрибуторів ООН та

полюсів світової економічної потуги, Індії, що представляє майже шосту частину всього світового населення, закріплення за Латинською Америкою та Африкою постійного місця у РБ ООН з відповідними правами, яке може займатися на певний строк на основі ротації державою регіону на виборній основі; розширення кола непостійних членів РБ ООН є також темою на часі, хоча суттєве збільшення членства в РБ ООН не означатиме посилення ефективності вирішення проблем [8, с. 22].

Крім того, заслуговує на увагу думка М. І. Трипольської, яка вважає, що розширення кола постійних членів та наділення більшої кількості країн правом вето може призвести до створення нових конфронтаційних блоків країнами-постійними членами, та ще більше ускладнить прийняття рішень РБ ООН. Вона вважає, що усі запропоновані варіанти реформування ООН базуються на суб'єктивних політичних інтересах та амбіціях окремих держав, а тому реформування РБ ООН у найближчий час має дуже туманні перспективи [9, с. 174].

До того ж, варто відмітити думку В. Бруза, який зазначає, що РБ ООН не представницький форум для дискусій, а оперативний орган із підтримання миру. Ширший склад Ради Безпеки має недоцільний вигляд, бо це зробило б головний орган ООН надто громіздким і сприяло б послабленню, а не зміцненню його оперативності та ефективності [6, с. 12].

Крім того, на особливу увагу заслуговує обґрунтований підхід М. В. Буроменського щодо реформування РБ ООН, який відповідає сучасним реаліям, а саме внесення змін до Статуту ООН у такому принциповому питанні як постійне членство. В обґрунтування свого наукового підходу, він зазначає наступне.

В основі прийнятого рішення про передачу Російській Федерації місця СРСР в ООН та у РБ ООН лежать виключно політичні причини. Відтак, Російська Федерація перебуває в ООН в якості члена Організації та посідає місце постійного члена РБ ООН за відсутності ясного, очевидного, прозорого і зрозумілого рішення головних органів ООН. Це суперечить Статуту ООН, яким визначено порядок набуття членства в Організації. Юридично процес «заміни» Радянського Союзу на Російську Федерацію в ООН не завершено. Статут ООН в статті 23 зберігає місце постійного члена РБ ООН за СРСР, а не за Російською Федерацією. Випадок заміни представництва держави-члена ООН в Організації та на місці постійного члена на підставі резолюції ГА ООН 2758 створила важливий прецедент, що зобов'язує ООН та її Генеральну Асамблею юридично визначитись з долею належного представництва СРСР в ООН.

Абсолютно неприпустимою є уникнення від обговорення та внесення змін до Статуту ООН у такому принциповому питанні як постійне членство в РБ ООН [10, с. 219].

Також слід вказати на думку О. В. Тарасова з цього питання, який вказує, що у разі порушення мовчазної згоди держав-учасниць Статуту ООН щодо членства Російської Федерації постане питання про юридичне підґрунтя перебування Російської Федерації взагалі у ООН. На його думку, Російська Федерація не є континуатором СРСР, вона не приймалася в члени ООН, а Статуту ООН не відомий такий постійний член Ради Безпеки ООН як Російська Федерація [11, с. 18].

На нашу думку, процес реформування РБ ООН повинен відбуватися, по-перше, у відповідності до статті 108 Статуту ООН, відповідно до якій «поправки до цього Статуту набувають чинності для всіх Членів Організації, після того як вони прийняті двома третинами голосів членів Генеральної Асамблеї та ратифіковані, відповідно до їх конституційною процедурою, двома третинами членів Організації, включаючи всіх постійних членів Ради Безпеки» [12]. По-друге, шляхом знаходження консенсусу між постійними членами РБ ООН, за ради миру та безпеки у світі. По-третє, намагаючись збільшити ефективність та оперативне реагування РБ ООН на загрози, які виникають у світі. Та безумовно, в умовах об'єктивності в баченні функціонування ООН, без суб'єктивних політичних інтересів та амбіцій окремих держав.

Право вето та його обмеження у діяльності РБ ООН. Досліджуючи міжнародно-правові проблеми ефективності та оперативного реагування РБ ООН на події в Україні, та враховуючи неодноразовість застосування право вето Російською Федерацією на проекти резолюцій РБ ООН, з питань, що стосуються України, а саме анексування Криму, та військового конфлікту на окремих територіях Донецької та Луганської області, необхідно зазначити наступне.

В статті 27 Статуту ООН міститься положення про те, що «рішення Ради Безпеки з питань процедури вважаються прийнятими, коли за них подані голоси дев'яти членів Ради. Рішення Ради Безпеки з усіх інших питань вважаються прийнятими, коли за них подані голоси дев'яти членів Ради, включаючи співпадаючі голоси всіх постійних членів Ради, причому сторона, що бере участь у суперечці, повинна утриматися від голосування при прийнятті рішення на підставі Глави VI і на підставі пункту 3 статті 52» [12].

В. М. Матвієнко зазначає, що право вето у РБ ООН загалом не відповідає реаліям сучасного світу, однак немає підстав стверджувати, що постійні члени РБ ООН від цього права мають намір відмовитися [8, с. 22].

Крім того, М. І. Трипольська вважає, що постійність членства у РБ ООН суттєво впливає на результат прийняття чи не прийняття певного рішення. Найбільшим правом вето в РБ ООН користуються США та Росія [9, с. 173].

У вересні 2014 року Франція виступила з ініціативою добровільної та колективної відмови постійних членів РБ ООН від використання права вето в тих ситуаціях, коли мова йде про злочини як геноцид, злочини проти людяності або військові злочини, що здійснюються в масових масштабах. Але, Російська Федерація негативно віднеслась до цієї ініціативи [13].

Президент України Петро Порошенко 28 вересня 2015 року виступаючи на Саміті сталого розвитку в рамках ювілейної – 70 Генеральної асамблеї ООН, зазначив наступне: «Мова йде про те, щоб були накладені певні обмеження щодо незастосування права вето у питаннях, де йдеться про масову загибель людей. Фактично право вето зараз означає певну ліцензію на вбивство, що не відповідає базовим принципам, які зафіксовані в статуті Організації Об'єднаних Націй» [14].

Голова 70-ї сесії Генеральної асамблеї ООН М. Люккеттофт висловив думку про те, що постійним членам РБ ООН слід перестати використовувати право вето і шукати взаємоприйнятні рішення гострих проблем, пояснивши при цьому, що «неможливо позбавити члена Ради Безпеки ООН права вето, це прописано в Статуті ООН, а Статут можна змінити тільки при одностайному рішенні п'яти постійних членів Ради Безпеки ООН» [15].

Таким чином, на підставі викладеного можна зробити наступні висновки.

1. Проекти резолюцій РБ ООН, щодо питань, які стосуються України (заборона проведення референдуму в Криму та створення міжнародного трибуналу) не були прийняті, через політичні інтереси та мотиви, що не відповідає принципам і нормам міжнародного права.

2. Процес реформування РБ ООН повинен відбуватися у відповідності до статті 108 Статуту ООН, шляхом знаходження консенсусу між постійними членами Ради Безпеки ООН, за ради миру та безпеки у світі, намагаючись збільшити ефективність та оперативність реагування Ради Безпеки ООН на загрози, які виникають у світі. Та безумовно, в умовах

об'єктивності в баченні функціонування ООН, без суб'єктивних політичних інтересів та амбіцій окремих держав.

3. Внесення змін до статті 27 Статуту ООН, щодо накладення певних обмежень щодо незастосування права вето у питаннях, де йдеться про масову загибель людей, на нашу думку є можливим і необхідним, але цей процес залежить від одностайного голосування постійних держав-членів ООН.

Література:

1. Шевцов А. І. Європейська безпека під впливом викликів сучасності: порядок денний для України / А. І. Шевцов, Г. І. Мерніков // Стратегічні пріоритети: наук – аналіт. щоквартал. зб. / Нац. ін-т стратег. досліджень. – Київ : НІСД, 2014. – 2014.-№4 (33). – С. 13-20.

2. Draft resolution, UN Security Council, S/2014/189 on 15 March, 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccessods.un.org/TMP/9792460.79921722.html>.

3. Resolution 2166 (2014). Adopted by the Security Council at its 7221st meeting, on 21 July 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-ods.un.org/TMP/2286214.82849121.html>.

4. Draft resolution, UN Security Council, S/2015/562 on 29 July 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccessods.un.org/TMP/1031215.26539326.html>.

5. Resolution 2202 (2015) Adopted by the Security Council at its 7384th meeting, on 17 February 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daccess-ods.un.org/TMP/1875745.65410614.html>.

6. Бруз В. Сучасні реалії: Рада Безпеки ООН, проблеми реформування / В. Бруз // Науковий світ. – 2004. – №8 – С. 10-12.

7. Годованик Є. В. Організаційно-правові аспекти реформування Ради Безпеки ООН на сучасному етапі / Є. В. Годованик // Державо і право. Юридичні і політичні науки. / голова редкол. Ю. С. Шемшученко. – К. : Ін-т держави і права НАН України, 2010. – Вип. 49. – С. 601-608.

8. Матвієнко В. М. До питання про реформування Ради Безпеки ООН / В. М. Матвієнко // Київський національний університет ім. Т. Шевченка. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Інститут міжнародних відносин. – К. : Ін-т міжнар. відносин, 2011. – Вип. 99, Ч. 1 – С. 20-23.

9. Трипольська М. І. Проблемні питання реформування Ради Безпеки ООН / М. І. Трипольська // Держава та регіони. Сер.: Право : Науково-видавничий журнал. – 2014. – №4. – С. 172-174.

10. Буроменський М. В. Міжнародно-правові проблеми постійного членства Російської Федерації в Раді Безпеки ООН / М. В. Буроменський // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 208-221.

11. Тарасов О. В. Проблема суб'єкта в міжнародному публічному праві : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11 – Міжнародне право / О. В. Тарасов ; наук. конс. М. В. Буроменський ; офіц. опон : О. В. Буткевич, М. М. Микієвич, Л. Д. Тимченко ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. – Харків, 2015. – 40 с.

12. Статут ООН. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_010/print1445341341463211.

13. Франція предложила ввести обмеження на применение вето постоянными членами Совета Безопасности ООН. Центр новостей ООН (26 сентября 2014) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org/russian/news/story.asp?NewsID=22394#.VkpndUYpoVR>.

14. Порошенко закликає обмежити використання право вето в ООН. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://podrobnosti.ua/2061705-poroshenko-zaklika-obmezhati-vikoristannja-pravo-veto-v-oon.html>.

15. Председатель сессии ГА ООН призвал отказаться от права вето в Со-вбезе // ИА Интерфакс, 28.08.2015 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.interfax.ru/world/469776>.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент кафедри міжнародно-го права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого О. В. Тарасов

Д. А. Кашаба¹

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ ІСЛАМСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ЯК ЗАГРОЗА МИРУ У ХХІ СТ.

Тероризм – явище, що має багатолітню історію, яке полягає у свідомому цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших зазіхань на життя чи здоров'я ні в чому не

¹ Студентка 3 курсу міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого